

2011. március 9.

Emlékeztető

a Magyar Rétegtani Bizottság 2011. évi első üléséről

Időpont: 2011. 03. 09., szerda, 14 óra

Helyszín: MÁFI Igazgatósági tanácsterem

Jelen van 10 fő:

Császár Géza	Magyar Rétegtani Bizottság elnöke
Gyalog László	Magyar Rétegtani Bizottság titkára
Tóthné Makk Ágnes	Pannon Albizottság titkára
Selmeczi Ildikó	Neogén I (Miocén) Albizottság elnöke
Szentpétery Ildikó	Neogén I (Miocén) Albizottság titkára
Kercsmár Zsolt	Eocén Albizottság titkára
Görög Ágnes	Kréta Albizottság titkára
Főzy István	Jura Albizottság elnöke
Piros Olga	Triász Albizottság titkára
Pál-Molnár Elemér	Paleozoos Albizottság titkára

Kimentését kérte 12 fő:

Magyari Árpád	Kvarter Albizottság elnöke
Juhász Györgyi	Pannon Albizottság elnöke
Nagymarosy András	Oligocén Albizottság elnöke
Sztanó Orsolya	Oligocén Albizottság titkára
Less György	Eocén Albizottság elnöke

Knauer József	Kréta Albizottság elnöke
Raucsik Béla	Jura Albizottság titkára
Budai Tamás	Triász Albizottság elnöke
M. Tóth Tivadar	Paleozoos Albizottság elnöke
Raucsikné Varga Andrea	Paleozoos Albizottság titkára
Harangi Szabolcs	Magmás Albizottság elnöke
Lukács Réka	Magmás Albizottság titkára

Az előzetesen (2011. 02. 25-én) kiküldött napirend az alábbi volt:

1. Az ISSC anyagának a megvitatása a szekvenciasztratigráfia újabb változatáról (az MRB véleményének közzétételéhez, melynek határideje március 20) — Császár G.
2. Az MRB elmúlt évének címszószerű értékelése — Császár G.
3. Albizottsági beszámolók: litosztratigráfiai táblázat újraalkotásának helyzete
4. Albizottsági beszámolók: helyzetkép Magyarország litosztratigráfiai egységeinek leírásáról és közreadásáról.
5. Egyebek (alapszabály stb.)

Adminisztratív információk (az utolsó, 2010. 02. 03-iki ülés óta történt változások – Gyalog László):

- a) Az Eocén Albizottság 2010. 03. 11-iki ülésén lemondott Kecskeméti Tibor elnök és Bernhardt Barnabás titkár. Helyükre az Albizottság Less Györgyöt (elnöknek) és Kercksmár Zsoltot (titkárnak) választotta.
- b) A Jura Albizottság 2010. 03. 25-iki ülésén lemondott Galács András elnök. Új elnöknek (a korábban titkár) Főzy Istvánt, helyette titkárnak Raucsik Bélát választották.
- c) A Paleozoos Albizottság 2010. 06. 29-iki ülésén a már korábban lemondott vezetőség (elnök Szederkényi Tibor, titkár Felvári Gyöngyi, Koroknai Balázs és Hámos Gábor) helyett új vezetőség választására került sor: M. Tóth Tivadar elnök, titkár Raucsikné Varga Andrea. A képződménytípusok széles spektruma miatt a 3 fő témakörre külön vezetők kerültek megválasztásra, a) metamorf képződmények: M. Tóth Tivadar, b) üledékes-metaüledékes képződmények: Raucsikné Varga Andrea, c) magmás képződmények: Pál-Molnár Elemér

d) Bradák Balázs Császár Gézának írt levélben lemondott a Kvarter Albizottság titkári tisztségéről.

Az újonnan választott elnökök és titkárok automatikusan meghívottjai lettek a Magyar Rétegtani Bizottság üléseinek.

Az ülést Császár Géza vezette le.

Selmeczi Ildikó kérésére előbb az albizottsági témájú pontok (a 3–4. pontok együttes) tárgyalására került sor.

1 (3–4.). A litosztratigráfiai táblázat újraalkotásának helyzete és Helyzetkép Magyarország litosztratigráfiai egységeinek leírásáról és közreadásáról (albizottsági beszámoló)

Kvarter Albizottság

A bizottság elnöke nem volt jelen, ismertetést nem küldött, titkára lemondott, így nem kerülhetett sor a helyzetkép megtárgyalására.

Pannóniai Albizottság

Tóthné Makk Á.: Ülés tavaly sem volt (utolsó ülés 2005-ben), levelezés történt. A MÁFI-ban két EU-s projekt munkálatai során a Dunántúlon jelentős számú fúrásátértékelés történt, ennek eredményei befolyásolják a pannóniai helyzetképet. Egyes egységek tartalma, kapcsolata (alföldi-dunántúli, ill. medencebelsejei–peremi egységek) tisztázásra szorul. Az Alföldön nincsenek komoly változások. A Dunántúli változásokat Makk Ágnes és Uhrin András próbálják meg rendbe tenni. A kötet lezárására nem vállaltak konkrét határidőt.

Juhász Györgyi feltehetően munkahelyi elfoglaltsága miatt kevésbé tud belefolyjni ebbe a munkába. További szerepét Császár Géza beszéli meg vele.

A rövid leírásokat is módosítani kell az esetleges változásoknak megfelelően. Ennek, valamint a Pannóniai táblázatnak az elkészítését 2011. augusztusára vállalták.

Neogén I (Prepannon - Miocén) Albizottság

Selmeczi I.: Ülés tavaly óta nem volt, de aktív levelezés folyt. A 4 hiányzó leírás elkészült (Brennbergi F.– Ivancsics, Abonyi F. + Ebesi F. a Lajtai F.-ba került – Papp Sándor, Keresztúri F. – Chikán, Fóti F. – Kókay, Selmeczi). Szentpétery Ildikó egy MÁFI-s projekt keretében összeszerkesztette a leírásokat. A Pannóniai Albizottságnál már említett 2 EU-s projekt kapcsán itt is történtek változások az új adatok értékelése során (pl. a Kisalföldön és Zalában előforduló, 100-300 m vastag breccsa, amelyet új egységbe célszerű vonni).

Alapszervények kapcsán volt tevékenység: az alapszervények felkerültek Magyarország 1:200 000-es térképére, pályázni kell az esetleges további munkákra a MÁFI-ban.

A kötet szerkesztését illetően nem adott konkrét határidőt. Az előszerkesztett anyagot ki akarja tenni az internetre, legyenek hozzászólások. Jogi probléma: Hámor leírásához, ha hozzá kell nyúlni, ez milyen formában kellene jelezni: a módosító neve, a kiegészítette szöveg után a módosító neve, vagy csak az eredeti leíró. Az utolsó megoldást a többség elvetette. Konkrét személyeknél az eredeti szerzőt, vagy annak gyermekeit kívánja Császár G. megkérdezni.

A táblázatok kiegészítését és a rövid leírások rendbetételét a bizottság augusztusra vállalta.

Oligocén Albizottság

A bizottságnak sem az elnöke, sem a titkára nem volt jelen, így nem kerülhetett sor a helyzetkép megtárgyalására.

Eocén Albizottság

Kercsmár Zs.: Tavaly márciusban megújult az albizottság. Összeállítottak a tagokról egy adatbázist, 25 fő fogadta el az albizottsági tagságot.

Kecskeméti Tibor az albizottság írásos (2 dosszié) és elektronikus anyagait átadta az új vezetőknek tavaly júniusban, benne az eddig elkészült formációleírásokkal.

A leírásokból 10 kész, egy részük csak papíron van meg. 11 leírás hiányzik. Ezeket szétosztották a tagok között (8 db Less-Kercsmár, 3 db Zelenka-Knauer-Nagymarosy). A meglevők közül a legfrissebb 1996-ban készült, kérték a bizottsági tagokat, hogy egészítsék ki (új adat van pl. a 2009-ben megjelent Vértes-magyarázóban, a Gerecse térképezés kapcsán).

Tóth Kálmánnal felvették a kapcsolatot, aki csak a Darvastói F. anyagát küldte el.

A táblázat Less Gy. szerint túltagolt, javaslatot tesz az összevonásokra.

2011 tavaszán terveznek ülést (problémafelvetések, viták, megállapodások).

A kötet év végére elkészül, a táblázatot és a rövid leírásokat októberre vállalták.

Kréta Albizottság

Görög Á.: A kréta korarányos táblázat már a tavalyi ülésre elkészült. Színekben még nincs mindenben megegyezés, de a rövid definíciók elkészültek. A táblázatban nincsenek feltüntetve, de a rövid leírásokba bekerültek a tagozatok. Utóbbi kiegészítéseinél javasolja a megfelelő hivatkozásokat, irodalomjegyzéket. Többek szerint ez a rövid leírásokban nem indokolt, túl hangsúlyos lenne, eltolná az arányokat.

Jura Albizottság

Főzy I.: A kötet átdolgozása részben megtörtént. Knauer J. lerövidítette a leírásait, a többit függelékebe tette át. Több hiánypótlás is megtörtént. A Mecsekben hiányoznak leírások, ezeket Raucsik Béla fogja elkészíteni, a villányiakat pedig Török Ákos vállalta. Az anyag nagy része lektorálva lett (Vörös Attila). A szerkesztésre átadandó anyag formai részeit tisztázni kell az ülés utáni külön megbeszélésen Császár Gézával és Piros Olgával. A kötet az idén meg is jelenhet, a pénz a társulatnál még rendelkezésre áll.

Szentpétery Ildikó: Kövér Szilvia Grill Jóska anyagához kapcsolódóan új eredményeket ért el, cikkek is jelentek meg ezekről. Ezeket még be kell építeni a leírásokba.

A rövid leírásokat a kötet lezárása után akarják elkészíteni, tehát még az idén, remélhetőleg októberre elkészül, a kötet táblázata átemelhető lesz a nagy táblázatba is.

Triász Albizottság

Piros O.: A táblázat kész van. Rövid leírások is készek, kisebb módosítások szükségesek (2011 őszre ígérte).

Paleozoos Albizottság

Pál-Molnár E.: A tavaly júniusban megválasztott új vezetőség nagy erővel látott munkához. Az albizottság véleménye szerint az erősen metamorf kőzeteknél nem javasolt a formáció és a tagozat használata, csak komplexumokat szeretnének. A 84 egységből 57-et kívánnak módosítani, újrafogalmazni. 2011. szeptember elején a Hegyet Szegednek vándorgyűlésen fogják ismertetni az eredményeket. A metamorf kőzeteknél az indexásványoknak lenne nagyobb szerepe. A magmás képződményeket Harangi Szabolccsal közösen március után kezdik „rendbe rakni”. Ez év őszére remélhetőleg elkészül a táblázat és a hozzá tartozó egységek rövid leírása (definíciója).

Császár G. azt kérte, hogy bár alapvetően ez az elv lehet a meghatározó, de ez ne legyen tűzön-vízen alkalmazandó előírás, hanem, ahol az indokolt, a lehetőség szerint az egységet tagolni kell.

Magmás Albizottság

A bizottság elnöke és titkára nem volt jelen, ismertetést nem küldött, így nem így nem kerülhetett sor a helyzetkép megtárgyalására.

Harangi Szabolcs korábban jelezte, hogy az eddigitől eltérő rendszert kívánnak megalkotni. Erről eddig konkrét, érdemi információt még nem kapott a bizottság.

Pál-Molnár Elemér szerint március után közösen elkészítik a paleozoos magmás képződmények új beosztását. A rendszerben két fő típus (ultrabázisos, savanyú) és a kettő keverékei szereplnének. Nem petrográfiai, hanem petrogenetikai megközelítést akarnak.

Császár G.: A megkülönböztetés alapja a litológia kell, hogy legyen, ami mögött bár ott van a genetika is, de nem ez a litosztratigráfia szempontjából a meghatározó.

Általános

Az átdolgozások szerzőségeinek kérdését, ami a miocén és kréta leírásoknál vetődött fel, egységesen kell kezelni. Nem lenne jó a rövid leírásokhoz irodalomjegyzéket csatolni, túlságosan megnövelné a terjedelmet és nem a megfelelő helyre tenné a hangsúlyt. Jelölni kellene az átdolgozó személyét.

Gyalog L. a 2004-es Évi Jelentés cikke (új egységekről) hivatkozva javasolta a táblázatos megjelenítést a rövid leírásoknál, akkor nem kellene minden szöveg után hosszas magyarázat.

Gyalog L. felajánlotta, hogy elvállalja a rövid leírások összegyűjtését, egységesítését, előzetes szerkesztését 2011 őszétől, amikorra ígéret hangzott el az összes jelenlevő albizottsági vezetőtől a leírások lezárására. Ezt a bizottság elfogadta.

A rövid leírásokat összhangba kell hozni az addigra elkészülő új táblázatokkal.. Cél a kéziratok év végéig történő összegyűjtése, lezárása. Ha ez sikerül, 2012-ben megtörténhet a kötet új kiadása.

A bizottság felkéri azon 3 albizottság vezetőit, amelyek nem képviseltették magukat az ülésen, hogy a fenti határidőre a megfelelő anyagokkal szintén készüljenek el.

2 (1). Az ISSC anyagának a megvitatása a szekvenciasztratigráfia újabb változatáról — Császár G.

Érdemi javaslat nem volt a korábban szétküldött több mint 60 oldalas, 26 ábrás anyaghoz.

Görög Á. megpróbálta átnézni. Hiányzik az anyag megfelelő kereshetőségének a lehetősége, nem eléggé világos a felépítése. Ezek pótlásával kezelhetőbb anyag lenne.

Császár G. rövid ismertetése: A Nemzetközi Rétegtani Osztályozási Albizottság 1952 óta foglalkozik az osztályozás kérdéseivel. Az első kiadványuk (Hedberg szerk.) az 1972-es montreali kongresszusra jelent meg. Az irányelvek elfogadása hosszú folyamat volt. A különböző sztratigráfiák új megközelítéseket adtak (lito-, bio-, krono-, magneto-, ciklus- stb. sztratigráfia). A szekvenciasztratigráfia a szeizmosztratigráfiából alakult ki. Ez valamennyi közül a legbonyolultabb, ami már abban is tükröződik, hogy legalább három elfogadott irányzata van. Ezek között olyan is van, amely a jól identifikálható, megfigyelhető bélyegek mellett nagy szerepet szán az értelmezésnek. Lényeges különbség, hogy konkrét terepi vagy szeizmikus bélyegeken alapszik-e, vagy jelentős szerepet kapnak az elvi megközelítések, értelmezett elemek. Közös nyelv a cél. Ha az elmélet adja meg a vázat, a gyakorlat gyakran ad ellentmondó adatokat. A gyakorlat felől közelítve fontos elemek eltűnnek, amelyek csak megfontolások alapján adhatók meg.

Jelenleg még mindig a közös nevező keresése folyik. Ez a munka kb. 10 éve tart, a jelenlegi már bizonyos mérvű konszenzus terméke. Nem tankönyvnek készül. Fontos annak eldöntése, milyen elemet vesz elsődlegesen figyelembe (előntési felület, test, szekvencia).

Császár G. Sztanó Orsolyával átnézi még egyszer a szöveget, és utána ad véleményt az ISSC-nek.

Az eredeti 2. és 5. pontok tárgyalására nem került sor.

Budapest, 2011. 03. 09.

Császár Géza

MRB elnök

Gyalog László

MRB titkár, jegyzőkönyv-készítő